

1.ISSUE OF LEARNER'S LICENSES

1.1 Learner's License

1.2 Need for a learner's license

1.3 Where to apply for Learner's License

1.4 Eligibility criteria for obtaining a Learning License

1.5 Application for a learner's License

1.6 Preliminary test for Learner's license (CMVR 11)

1.7 Exemption from preliminary test for Learner's license (CMV R 11)

1.8 Form and contents of Learner's License (MVA S 10)

1.9 Form of Learner's License (CMVR 13)

1.10 Validity and renewal of Learner's License. (MVAS 14.)

1.11 Restrictions on the use of the Learner's License as driving License. (CMV R 3)

1.12 Office procedure for obtaining Learners License

1.ISSUE OF LEARNER'S LICENSES

1.1 Learner's License (M.V.Act sec 2(19)) - "learner's license" means a license issued by a licensing authority to a person to drive as a learner,

- (i) a vehicle or
- (ii) a vehicle of any specified class or description; (see sr.no 1.8)

1.2 Need for a learner's license.—Learner's licenses are issued to prospective drivers for receiving instructions or for gaining experience in driving and prepare them to take the test required by (M.V.Act sec 9(3)). On passing of the prescribed test, a permanent driving license is issued either in form 6 (CMV R 16(1)) or where the licensing authority has the necessary apparatus for the issue of a laminated card type or smart card type driving license, in form 7 (CMV R 16(2)). Every person who desires to have a driving license ; has to first obtain a learner's license.

1.3 Where to apply for Learner's License – A person who is above the age limit specified in MVA S 4 is required to apply to the licensing authority having jurisdiction in the area in which –

- (i) the applicant ordinarily resides or carries on business, or
- (ii) the school or establishment referred to in MVA S 12, from where the applicant intends to receive instructions in driving a vehicle, is situated.

1.4 Eligibility criteria for obtaining a Learning License - A person applying for a learning license is required to meet following condition should be ;

- a) Physical and mentally fit except for invalid carriage
- b) Minimum age of eighteen years MVA S 4(1)

- c) Minimum age of sixteen years for a motor cycle with engine capacity not exceeding 50 cc. for which consent of guardian is necessary MVA S 4(1) & MVA S 7(2).
- d) Minimum age of twenty years to drive a transport vehicle MVA S 4(2).
It is necessary to hold a driving licence to drive a light motor vehicle for one year before obtaining a transport vehicle license. MVA S 7(1)
)
- f) Minimum educational qualification is 8th std. pass for obtaining a transport vehicle licence. (CMV R 8)

1.5 Application for a learner's License. (CMVR 10)— An application for Learner's License is required to be made in Form 2 accompanied by-

- a) a self declaration for physical fitness in Form 1 for non transport vehicles and transport vehicles, and Form 1-A for transport vehicle issued by Registered Medical Practitioner.
- b) three copies of the applicant's recent passport size photograph.
- c) fee as specified in CMVR 32
- d) in the case of an application for transport vehicle, the driving license held by the applicant,
- e) proof of residence, as specified in CMVR 4 and MMVR 5-A
- f) proof of age, as specified in CMVR 4
- g) proof of citizenship.

(Guidelines issued by Transport Commissioner for ascertaining the correctness of address proof for registration as well as issuance of learner's license are as below)

विषय :- वाहन नोंदणी करतवेळी व शिकाऊ अनुज्ञप्ती
देताना पत्त्याच्या अचकतेची खात्री करण्याबाबत.

परिवहन आयुक्त यांचे कार्यालय
प्रशासकीय इमारत, ४था मजला,
शासकीय वसाहत, वांद्रे (पूर्व),
मुंबई - ४०० ०५१.

कार्यालयीन आदेश क्रमांक : एमव्हीआर-०७१०/सीआर-२०१/का.२(४)/ जा.क्र.२८५७, दिनांक :

परिपत्रक

6 MAR 20

परिवहन आयुक्त कार्यालयात झालेल्या वरिष्ठ अधिका-यांच्या बैठकित परिवहन आयुक्त यांनी प्रतिज्ञापत्र व विम्याच्या पावतीच्या आधारे करण्यात येत असलेल्या वाहनांच्या नोंदणी बाबत तीव्र आक्षेप नोंदविला व सर्व नोंदणी प्राधिका-यांना परिपत्रकाद्वारे या बाबतीत आदेश निर्गमित करण्याचे निर्देश दिले.

केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मध्ये पत्त्याच्या पुराव्याविषयी ज्या तरतूदी दिल्या आहेत त्याचा मुख्य उद्देश अर्जदाराच्या पत्त्याच्या अचुकपणाविषयी नोंदणी प्राधिका-याने खात्री करणे हा आहे. आयातीत सुपरवाईकच्या प्रकरणात असे निदर्शनास आले आहे की बहुतेक सर्व वाहनांच्या नोंदणी ह्या प्रतिज्ञापत्राच्या अथवा विमा पावतीच्या आधारे करण्यात आल्या आहेत. या प्रकरणाची तपासणी करणा-या गुन्हे अन्वेषण विभागाच्या प्राथमिक तपासणी अहतालात बहुतेक सर्व वाहनांचे मालक नोंदणीकृत पत्त्यावर राहत नसल्याचे नमूद केले आहे. तसेच बहुतेक सर्व वाहनांची नोंदणी ही बेनामी वाहन मालकांच्या नावावर झाल्याचे निष्पन्न झाले आहे. वाहन मालकाचा पत्ता अचूक नसल्यास एखादे वाहन कोणत्याही गुन्ह्यात आडवून आल्यास (अपहरण, दरोडा, तस्करी व अतिरेकी कारवाया इत्यादी) पोलीसांना देखील वाहनमालक शोधण्यात अडचणी येतात.

अनेक वाहनमालक जकात चुकविण्यासाठी अथवा ते राहत असलेल्या शहरांसाठी जे वाहनांचे निकष (Euro -3) घडनकारक करण्यात आले आहेत त्या निकषाची पूर्ती करणारे वाहन नसल्यास त्या शहराबाहेरील खांद्या पत्त्यावर वाहनाची नोंदणी करण्यासाठी कायदयार्तील प्रतिज्ञापत्राच्या पळवाटेचा आधार घेतात, यामुळे महापालिकांचे मोठ्या प्रमाणावर आर्थिक नुकसान होते.

उपरोक्त सर्व बाबींचा विचार करता वाहन मालकांच्या पत्त्याबाबत खात्री करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

- १) पत्त्याच्या पुराव्याच्या अचुकतेची खात्री पटल्याशिवाय वाहनाची विक्री न करण्याविषयी नोंदणी प्राधिका-यांनी आपल्या कार्यक्षेत्रातील वाहन वितरकांना आदेशित करावे.
- २) पत्त्याच्या पुराव्याची खात्री करण्यासाठी आवश्यकता वाटल्यास नोंदणी प्राधिकारी वाहन मालकाकडे एकापेक्षा जास्त पुराव्यांची मागणी करू शकतात तशी स्पष्ट तरतूद केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ नियम ४ मध्ये आहे.

4 Evidence as to the correctness of address and age : Every applicant for the issue of license under this chapter shall produce as evidence of his address and age, any one or more of the following documents in original or relevant extracts thereof duly attested by a Gazetted Officer of the Central Government of a State Government or an Officer of a local body who is equivalent in rank of a Gazetted Officer of the government or Village Administration Officer or Municipal Corporation Councillor or Panchayat President....

३) पत्त्याच्या पुराव्यासाठी छायांकित प्रती स्विकारताना मुळ प्रत तपासून संबंधित मोटार वाहन निरीक्षकांनी सदर प्रत साक्षांकित करावी अन्यथा केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मध्ये वर नमूद केलेल्या प्राधिका-यांनी साक्षांकित केलेल्या प्रतीच फक्त स्विकारण्यात याव्यात.

४) अर्जदाराकडून सादर करण्यात आलेल्या केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मधील विहित पत्त्याच्या पुराव्याबाबत शंका आल्यास उदा. नुकतीच काढलेली विमा पॉलिसी त्याच्या पुष्टयर्थ विज देयक, घरातील दुरध्वनीचे देयक, घरभाडे पावती (House Tax) इत्यादी पुराव्यांची देखील मागणी करावी.

५) इतर राज्यातील ज्या व्यक्ती काही काळ वास्तव्यासाठी था राज्यात येतात व तात्पुरत्या स्वरूपात भाडे कराराने एखाद्या घरात राहतात त्या व्यक्ती पत्त्याचा एकमेव पुरावा म्हणून ११ महिन्यांचा केलेला भाडे करार सादर करतात. सदर भाडे करार दुय्यम निबंधकाकडे नोंदणीकृत केलेल्या (Registration Leave License Agreement) असला पाहीजे व अर्जदार असलेल्या क्षेत्रातील संबंधित पोलिस ठाणे यांनी कराराची नांद घेतल्याबाबत त्यांच्या स्वाक्षरीने

दाहलत

उपरोक्त सर्व बाबींचा विचार करता वाहन मालकांच्या पत्त्याबाबत खात्री करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे निर्देश देण्यात येत आहेत.

- १) पत्त्याच्या पुराव्याच्या अचुकतेची खात्री पटल्याशिवाय वाहनाची विक्री न करण्याविषयी नोंदणी प्राधिका-यांनी आपल्या कार्यक्षेत्रातील वाहन वितरकांना आदेशित करावे.
- २) पत्त्याच्या पुराव्याची खात्री करण्यासाठी आवश्यकता वाटल्यास नोंदणी प्राधिकारी वाहन मालकाकडे एकापेक्षा जास्त पुराव्यांची मागणी करू शकतात तशी स्पष्ट तरतूद केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ नियम ४ मध्ये आहे.

4 Evidence as to the correctness of address and age : Every applicant for the issue of license under this chapter shall produce as evidence of his address and age, any one or more of the following documents in original or relevant extracts thereof duly attested by a Gazetted Officer of the Central Government of a State Government or an Officer of a local body who is equivalent in rank of a Gazetted Officer of the government or Village Administration Officer or Municipal Corporation Councillor or Panchayat President....

३) पत्त्याच्या पुराव्यासाठी छायांकित प्रती स्विकारताना मुळ प्रत तपासून संबंधित मोटार वाहन निरीक्षकांनी सदर प्रत साक्षांकित करावी अन्यथा केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मध्ये वर नमूद केलेल्या प्राधिका-यांनी साक्षांकित केलेल्या प्रतीच फक्त स्विकारण्यात याव्यात.

४) अर्जदाराकडून सादर करण्यात आलेल्या केंद्रिय मोटार वाहन नियम, १९८९ च्या नियम ४ मधील विहित पत्त्याच्या पुराव्याबाबत शंका आल्यास उदा. नुकतीच काढलेली विमा पॉलिसी त्याच्या पुष्टयर्थ विज देयक, घरातील दुरुध्वनीचे देयक, घरभाडे पावती (House Tax) इत्यादी पुराव्यांची देखील मागणी करावी.

५) इतर राज्यातील ज्या व्यक्ती काही काळ वास्तव्यासाठी था राज्यात येतात व तात्पुरत्या स्वरूपात भाडे कराराने एखाद्या घरात राहतात त्या व्यक्ती पत्त्याचा एकमेव पुरावा म्हणून ११ महिन्यांचा केलेला भाडे करार सादर करतात. सदर भाडे करार दुय्यम निबंधकाकडे नोंदणीकृत केलेल्या (Registration Leave License Agreement) असला पाहीजे व अर्जदार असलेल्या क्षेत्रातील संबंधित पोलिस ठाणे यांनी कराराची नांद घेतल्याबाबत त्यांच्या स्वाक्षरीने दाखल

1.6 Preliminary test for Learner's license (CMVR 11) - The applicant applying for learner's license is required to appear before testing officer, for a test consisting of the knowledge and understanding of –

- a) the traffic signs, traffic signals and the rules of the road regulations made under MVA S 118
- b) the duties of a driver when his vehicle is involved in an accident, resulting in the death or bodily injury to a person or damage to property of a third party;
- c) the precautions to be taken while passing an unmanned railway crossing; and
- d) the documents required to be carried in the vehicle.

1.7 Exemption from preliminary test for Learner's license (CMV R 11) -.

Following class of applicants are exempted from appearing for preliminary test of learners license -

- a) the holder of an effective driving license;
- b) the holder of a driving license, which is expired but five years have not elapsed.
- c) the holder of a learner's license issued or renewed after the commencement of CMVR 1989.

विषय :- शिकाऊ अनुज्ञप्तीच्या प्राथमिक
चाचणीतून सूटीवाचन.

परिवहन आयुक्त कार्यालय,
प्रशासकीय इमारत, २ रा व ३ था मजला,
सरकारी घसाहत, वॉट्टे (पुणे), मुंबई ४०००१२.

परिपत्रक

क्र.एमव्हीएल-०६१३/सीआर-१२०/का. २(०)/ जा.रु. ९९३४०

दिनांक 5 SEP 2005

आपणास कळविण्यात येते की, केंद्रीय मॉटार वाहन कायदा, १९८८ च्या कलम २(५) नुसार शिकाऊ अनुज्ञप्ती घेण्यासाठी केंद्र शासनाने विहित केलेली प्राथमिक चाचणी उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. केंद्र शासनाने अशा प्रकारची प्राथमिक चाचणी केंद्रीय मॉटार वाहन कायदा, १९८९ च्या नियम ११(१) नुसार सविस्तरपणे विहित केलेली आहे.

केंद्रीय मॉटार वाहन कायदा, १९८८ च्या नियम ११(२) नुसार काही प्रकारच्या अर्जदारांना अशा प्राथमिक चाचणीतून सूट देण्यात आली आहे. त्यामध्ये प्रामुख्याने ग्रामील प्रकारच्या अर्जदारांचा समावेश आहे.

१. ज्यांच्याकडे वेध अनुज्ञप्ती आहे किंवा ज्यांच्या अनुज्ञप्तीची मुदत संपून ५ वर्षांपेक्षा जास्त कालावधी झालेला नाही.
२. ज्यांना शिकाऊ अनुज्ञप्ती दिलेली आहे किंवा ज्यांच्या शिकाऊ अनुज्ञप्तीचे नूतनिकरण झालेले आहे. अशा अर्जदारांची शिकाऊ अनुज्ञप्ती प्राथमिक चाचणीच्या दिवशी वेध असणे आवश्यक आहे. ती अनुज्ञप्ती वेध असले नसच अशा अर्जदार प्राथमिक चाचणीच्या सूटीस पात्र आहे.
अशा प्रकारे प्राथमिक चाचणीच्या सूटीतून पात्र असल्याच्या व्यक्तींनी प्राथमिक चाचणी देणे आवश्यक नाही.

परिवहन आयुक्त
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

प्रति :-

मध्य प्रादेशिक / उप प्रादेशिक परिवहन कार्यालय

1.8 Form and contents of Learner's License (MVA S 10)- A Learner's License holder is entitled to drive following classes of vehicle

- a) Motor cycle without gear
- b) Motorcycle with gear

- c) Invalid carriage
- d) Light motor vehicle
- e) Transport vehicle
- f) Road roller
- g) Motor vehicle of a specified description such as
 - i) LMV 3 wheeler non transport
 - ii) LMV tractor
 - iii) LMV 3wheeler transport
 - iv) LMV tractor trailer
 - v) Motor cycle without gear transport
 - vi) Motor cycle with gear transport
 - vii) Loader / excavator
 - viii) Crane
 - ix) Forklift
 - x) Boring rig
 - xi) Construction equipment vehicle

1.9 Form of Learner's License (CMV R 13) —

The learners license is issued in form 3.

1.10 Validity and renewal of Learner's License. (MVAS 14) — A learners license once issued, is effective for a period of 6 months from the date of issue. Learners license can not be renewed.

1.11 Restrictions on the use of the Learner's License as driving License. (CMV R 3) — Learner's License is meant for enabling a person to learn to drive. The following are the restrictions while driving with a learners license :—

(1) learner is accompanied by an instructor, holding an effective driving licence to drive the vehicle. Such instructor is required to seat in such a position so that he can control or stop the vehicle in emergency.

(2) The letter 'L' in red on white background is required to be painted in the front and rear of the vehicle or on plate affixed.

(3) As regards two wheelers, the learners license holder cannot carry another person who is not licensed to drive a two wheeler.

1.12 Office procedure for obtaining Learners License

